

Növekvő feszültségek a magyar gazdaságban

A tavalyi árfolyamgyengülés és IMF csomag után sajnálatos módon sokan úgy gondolják, hogy túl vagyunk a nehezén. Pedig a valóság az, hogy a neheze még csak most jön. A világgazdaság növekedési üteme az idei évben csak jó esetben lesz pozitív, ami a magyar gazdaságot a fennálló strukturális problémákkal karöltve súlyos recesszióba fogja taszítani. A forint árfolyam az elmúlt időszakban a viszonylag magas kamatoknak és az IMF-EU pénznek köszönhetően stabilizálódni látszik a 260-275 közötti árfolyamsávban és a kamatok is lassú csökkenésnek indultak. A rendszer azonban továbbra is súlyos egyensúlytalanságokban szenved. Az IMF felé vállalt költségvetési deficit számok a tervezettnél alacsonyabb infláció és növekedés miatt már most látható módon nem tarthatóak. A korábban bejelentett költségvetési kiigazításból az év végi ünnepi időszakban eltűnt 170 MRD Ft, ami a tartalékokból terveznek finanszírozni. Azaz **az idei év jelentős költségvetési tartalékok nélkül indul.**

Emellett látni kell, hogy a magyar gazdaság növekedési potenciálja mára, 2 százalékra süllyedt, ami fenntarthatatlanná teszi adóssághelyzetünket. Az ország külső deviza adósságai elérik a GDP 50%-át, ami a jelenlegi környezetben hosszabb távon évi 6-7%-os jövedelemtranszfert eredményez. Ennek a felét biztosítja az EU, de a másik felét nekünk kell megtermelni vagy nekünk kell forrást találni rá. A költségvetés kamategyenlege – jelenleg - évi 4,3% negatívumot mutat, de ez 2011-től 5%-ra fog emelkedni. Ugyanezek a számok a régió többi országában 2-3% között találhatóak. A GDP arányos államadósság a 2001-es 53%-ról mára elérte a 70%-ot és semmi jelen nincs annak, hogy ez miért ne növekedjen tovább. Az alacsony növekedési ütem igazi adósságcsapdába kezdi szorítani az országot, amit súlyosbít, hogy a magas devizaadósság miatt a leértékelődés csak ront a helyzetünkön. Ma még úgy tűnik kevesen akarják megérteni azt, hogy ilyen struktúrában kimerültek a költségvetési kiigazítás tartalékai. Úgy tűnik a kormányzat abban a tévhitben van, hogy az IMF pénz megoldotta a problémákat és a nehezén túl vagyunk, pedig a neheze még csak most jön. Ne feledjük el, hogy az ukrán hrvnya az IMF csomag után értékelődött le 40%-ot Az IMF negyedévente ellenőrzi a számokat és májusban arra a következtetésre fog jutni, hogy további szigorítás nélkül nem fogjuk tudni tartani az idei 2,6%-os vállalásunkat az MNB inflációs jelentésében a költségvetési kockázatok várhatóan ismét komoly hangsúlyt fognak kapni. Nem tudom mi lesz a piac reakciója, de eddig semelyik ország nem jött ki jól abból, ha nem tudta teljesíteni az IMF programot. A hiányt továbbra sem vagyunk képesek belföldi forrásokból finanszírozni így az IMF csap akár átmeneti elzárása is rendkívüli feszültségeket eredményezhet, amit mindenképpen el kell kerülni. A jelenlegi struktúrában 250-300 Mrd Ft-nyi fűnyíró elvű kiadáscsökkentés nem képzelhető el, hiszen az már nehézségeket okozna az állam alapintézményeinek működtetésében. Nem gondolom, hogy a rendvédelmi dolgozók vagy a jogszolgáltatásban alkalmazottak a mostaninál kevesebb bérért hajlandóak lesznek vásárra vinni a bőrüket.

A jelenlegi helyzetre az egyetlen megoldás a potenciális növekedési ütem célzott és drasztikus emelése, amit az adók és járulékok azonnali mintegy 1000 Mrd Ft-os csökkentésével (egykulcsos családi adózás azonnali bevezetése az egyéb adókedvezmények eltörlése mellett) és a kiadások 1300 Mrd Ft-os csökkentésével lehet elérni. Csak egy példa: Ma hazánk a GDP 22 százalékát költi szociális kiadásokra az azonos fejlettségű országok 16-20%-os szintjével szemben, s ez hosszabb távon egyre nagyobb terhet fog jelenteni a gazdaság számára, főleg egy romló demográfiai helyzetű országban. A fiskális oldali átalakítás mellett, de nem helyett, a Nemzeti Banknak irányadó kamatait drasztikusan

csökkentenie kellene. Ugyanakkor tisztában kell lennünk avval, hogy a kamatok drasztikus csökkentése fiskális átalakítások nélkül elképesztő mértékű rendszerkockázatot hordoznak magukban. A lakosság a vállalati szektor és a bankrendszer devizakitettsége miatt egy hirtelen árfolyam leértékelődés ilyen állami terhek mellett a GDP még erőteljesebb visszaesést eredményezheti. Éppen ezért a kamatok drasztikus csökkentésének csak az állami terhek jelentős csökkentésével párhuzamosan célravezető, hiszen ez esetben az árfolyam leértékelődés csak rövid távon következzen és hosszabb távon erőteljes felértékelődéssel kellene szembenéznünk. **A fiskális reformok nélküli lépések viszont az árfolyam tartós értékvesztését eredményezik**, azaz az erőteljes kamatcsökkentés nem hatásos megoldás a fiskális oldal gyökeres átalakítása nélkül.

A rendszer egyre jobban feszül és a helyzet kezd fenntarthatatlanná válni. A **300 Ft-os árfolyam kialakulása ma már egyre inkább realitás** és a probléma az, hogy a kamatemelés nem hatásos az árfolyam védelme szempontjából egy olyan országban, ahol a növekedési ütem $-2,5\%$ és a növekedési potenciál sem több 2% -nál. Éppen ezért a kamatmozgásnak az árfolyam mozgásától lassan függetlenednie kell, azaz a feszültségek kicsapódása most már elsősorban az árfolyamban kell, hogy megjelenjen.

Az elmúlt 7 évben a lakosság vagyona átlagosan 40% -al értékelődött le a régió többi országához képest és egyelőre semmi jel nem mutat arra, hogy ez a tendencia leállna. Évek óta halogatjuk a fiskális oldal átalakítást, s csak toldozgatunk-foltozgatunk, ma már erre nem várhatunk, hiszen zsákutcába kerültünk. Fel kell adni a költségvetés választási szempontok szerinti tervezésének gyakorlatával, különben a korábbiaknál lényegesen nagyobb nehézségekkel kell szembenéznünk. Ma már nincsen választási lehetőségünk és időnk, hiszen az IMF-EU kegyelem kenyeren nem élhetünk sokáig. **Egyszer az IMF hitelt is vissza kell fizetni és arra a forrásokat a magánbefektetőktől kell összeszednünk**, akik a jelenlegi struktúrában egyre kevésbe lesznek hajlandók további pénzeket kockára tenni.